Burgemeester en Wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J.S. Samsen	**Datum**	15 juni 2018
Doorkiesnummer	030 - 28 65971	**Ons kenmerk**	5303916
E-mail	j.samsen@utrecht.nl	**Onderwerp**	Accountantsverslag 2017
Bijlage(n)	1	**Beleidsveld**	Financiën
		Verzonden	
Uw brief van		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Geachte leden van de raad,

Controleverklaring

Net als ieder jaar ontvangt u ook over 2017 weer een controleverklaring van de accountant en een rapport van bevindingen bij de jaarrekening. Ook bij deze controle heeft de accountant weer geconstateerd dat de cijfers in de jaarrekening kloppen en geeft hij een goedkeurende verklaring voor getrouwheid. In de bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid heeft de accountant een aantal conclusies meegenomen, die ertoe leiden dat op dit punt een verklaring met beperking wordt afgegeven. De oorzaak van deze conclusies ligt in het naleven van de Europese aanbestedingsregels en meer specifiek in het contractbeheer. Hierop komen wij verderop in deze brief nog terug.

De financiële positie van de gemeente Utrecht is goed. Het weerstandsvermogen is toereikend, de netto schuldquote is met 65% ruim onder de door de raad vastgestelde grens van 100% en de ratio grondexploitatie is laag. De solvabiliteitsratio beweegt zich rond het landelijk gemiddelde.

Wij zijn blij te lezen dat de accountant constateert dat de kwaliteit van de aanlevering door de organisatie in het proces aanzienlijk is verbeterd en dat hij hiervoor een compliment uitdeelt. Door de organisatie is hierin fors geïnvesteerd en met goed resultaat. De opmerkingen voor verdere verbetering zijn ons bekend en het gevolg van bewuste (inrichtings)keuzes dan wel al door ons opgepakt. In onze reactie op het accountantsverslag van 2016 zijn wij hier uitgebreid op ingegaan.

De belangrijkste punten uit de controle treft u aan op het dashboard in het accountantsverslag. In deze brief gaan wij achtereenvolgens verder in op de bevindingen bij de grondexploitaties en in het sociaal domein, de Europese aanbestedingen en de top 5 aandachtspunten voor 2018.

Grondexploitaties

Zoals de accountant al constateert bij de beoordeling van de financiële positie, is de ratio grondexploitatie laag. Dat betekent dat wij qua grondpositie een laag financieel risicoprofiel hebben. Dat neemt niet weg dat er grote bedragen en bijbehorende risico's omgaan in onze grondexploitaties. Daarom heeft de accountant deze diepgaand gecontroleerd. De uitkomst van deze controle is dat de uitgangspunten die wij hanteren bij de berekeningen en de wijze waarop de grondexploitaties worden verantwoord goed zijn.

Nieuw in 2017 is de, in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte, methode van winstneming volgens de “Percentage of Completion” (POC) berekening. Kort gezegd gaat deze methode ervan uit dat er winst genomen moet worden op het moment dat er grondopbrengsten worden gerealiseerd en het resultaat voldoende betrouwbaar kan worden ingeschat. Dus ook als de gerealiseerde opbrengsten lager zijn dan de gemaakte en nog te maken kosten. De omvang van de winstneming wordt berekend door het percentage gerealiseerde grondopbrengsten ten opzichte van de geraamde grondopbrengsten af te zetten tegen het percentage gerealiseerde lasten ten opzichte van de totale geraamde lasten.

Tot en met 2016 namen wij, net als de meeste gemeenten in Nederland, alleen winst uit de grondexploitaties op het moment dat de gerealiseerde grondopbrengsten het totaal van werkelijke en nog geraamde kosten oversteeg. Dit uitgangspunt is ook opgenomen in “Het Utrechts grondbeleid”, dat in februari 2018 door uw raad is vastgesteld. Daarmee waren wij behoedzamer dan de POC methode. Omdat de POC methode recent verplicht is gesteld in het BBV en van duiding is voorzien, betekent dat een bijstelling van het Utrechtse beleid. Het besluiten over de inzet van de genomen winst wijzigt niet, de besluitvorming daarover ligt bij de raad. Zoals gebruikelijk leggen wij dan ook bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen en de behandeling van de Voorjaarsnota 2018 voorstellen hierover aan u voor.

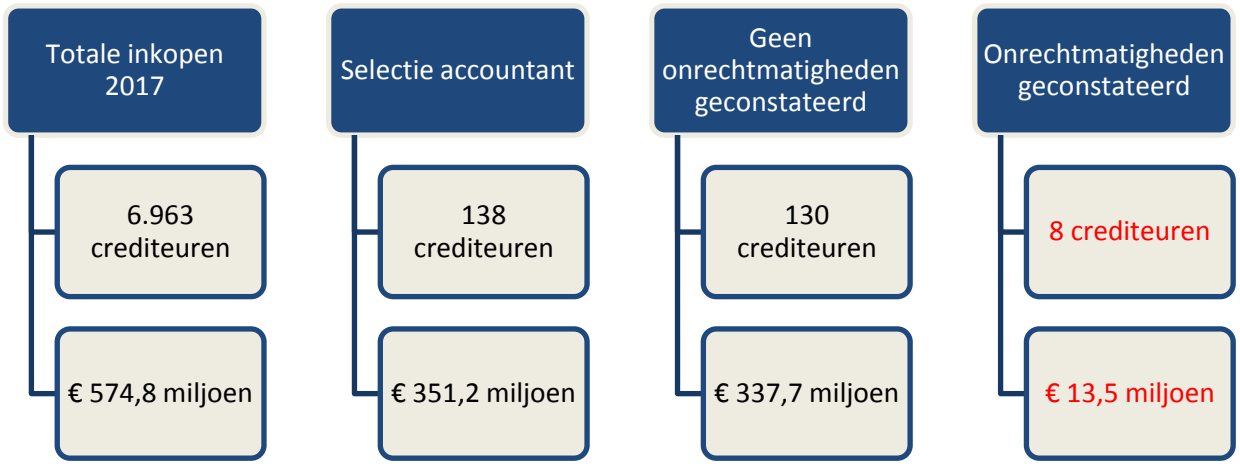
Sociaal Domein

Bij het Sociaal Domein is de conclusie dat de rechtmatigheid nog steeds voldoende is geborgd met de gekozen aanpak van lumpsum financiering in combinatie met de ingestelde beheersingsmaatregelen. In het verslag toont de accountant de ontwikkeling van de lasten in het sociaal domein. Deze lasten stijgen over het geheel met gemiddeld 6%. Deze stijging komt voor het grootste deel echter voort uit de verwerkte prijsontwikkelingen en extra investeringen in de sociale basis in de begroting 2017 en lagere lasten in 2016 vanwege voordelen in afrekeningen over 2015.

Europese Aanbestedingen

Eigen spendanalyse

Na de geconstateerde onrechtmatigheden op het gebied van Europees aanbesteden bij de jaarrekeningcontrole 2016, heeft de accountant wederom een grote steekproef getrokken op de uitgaven in 2017. Deze steekproef behelst 108 crediteuren van leveringen, diensten en werken. Daarnaast zijn alle crediteuren (30) geselecteerd waar de gemeente in 2017 voor een bedrag van meer dan € 209.000 heeft ingehuurd. De totale uitgaven in 2017 bij deze 138 crediteuren bedragen ruim € 351 miljoen. Concernaudit heeft een flinke kwaliteitsverbetering doorgevoerd op de spendanalyse en voorafgaand aan de accountantscontrole de uitgaven, overeenkomsten en bijbehorende aanbestedingswijze van al deze crediteuren beoordeeld. Bij die beoordeling heeft de accountant strengere criteria meegegeven dan in 2016. Dit leidt tot onderstaand beeld:



In tegenstelling tot 2016 zit de fout niet alleen in de inhuur, maar voor een groot deel (5,7 miljoen) ook in de leveringen en diensten. De oorzaak van de fouten, bij zowel inhuur als bij leveringen en diensten, is in 2017 dat contracten langer worden verlengd dan vastgelegd in de eerder aanbestede en afgesloten (raam)overeenkomst. In de meeste gevallen is dit gebeurd in aanloop naar een nieuwe aanbestedingsprocedure, welke om uiteenlopende redenen niet tijdig is gestart of afgerond om aan te kunnen sluiten op de bestaande (raam)overeenkomsten. Inmiddels zijn dan ook verschillende nieuwe overeenkomsten afgesloten, waaronder de twee grootste raamovereenkomsten inhuur.

Verbeteringen Inkoop
Op grond van de uitkomsten van de accountantscontrole 2016 hebben wij al geconstateerd dat er een verbeterslag nodig is op onze inkooporganisatie. Daarvoor hebben wij een traject in gang gezet, waarbij in beeld is gebracht hoe de inkooporganisatie zo kan worden versterkt dat we zowel de inkoopdoelstellingen kunnen realiseren als in control zijn op het inkoopproces. Dat heeft geresulteerd in een transitieplan inkoop dat we als bijlage aan deze brief hebben gevoegd. Eén van de zaken waar dit plan in voorziet, is versterking van omvang en kwaliteit van de uitvoering van inkoop en contract- en leveranciersmanagement in de organisatie. Dit is financieel vertaald in de Voorjaarsnota 2018 die aan uw raad is aangeboden. Op dit moment loopt de werving voor een Inkoopstrateeg die deze verandering in gang kan zetten en de inkooporganisatie verder kan richten. Wij hebben er vertrouwen in dat daarmee de juiste stappen in de verbetering gezet worden.

Top 5 aandachtspunten voor 2018
De accountant heeft een top 5 samengesteld van aandachtspunten voor 2018. Het aandachtspunt met betrekking tot het beheer van autorisaties in systemen hebben wij, mede naar aanleiding van de managementletter 2017, breed opgepakt. Het project Beheer Digitale Identiteiten (IAM) is in volle gang. Hierin wordt onder andere de toegang tot systemen geautomatiseerd. In de tijd tot afronding van dit project doen we -waar nodig- periodiek handmatige controles. De verbetering van naleving van de regels bij Europese aanbestedingen pakken we op in het transitieplan inkoop. Voor de beheersmaatregelen in de processen geldt dat we, op de onderdelen waar wij risico's voorzien, aanvullende interne controles uitvoeren. In het jaarplan Concernaudit 2018 hebben we een verbetering voorzien van de aansluiting van de interne controles op de externe controle. De inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) hebben wij scherp op het netvlies en hierop zijn we volop in voorbereiding. De accountant concludeert dan ook dat hij geen reden heeft om aan te nemen dat we hier onvoldoende alert op zijn. Het advies om een evaluatie en audit uit te voeren op het fraude beleid nemen wij over.

Tot slot

De accountant geeft in het verslag aan dat de samenwerking met de organisatie plezierig en constructief is verlopen. Deze ervaring is wederzijds. Bij de komende controles houden wij de ingezette verbeteringen uiteraard in stand en kijken waar we zowel proces als inhoud nog verder kunnen optimaliseren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,